

Ångsjön Några besök på 1950-talet

Ångsjön utanför Västerås var tidigare en god fågelsjö, men är idag i stort sätt helt igenvuxen. Inom VOF har en arbetsgrupp bildats som undersöker möjligheterna för ett återskapande av fågelsjön. Kontakter har tagits med länsstyrelsen i Västmanland och med markägare för att undersöka intresset för projektet. För att få reda på lite mer om Ångsjöns historia som fågellokal bad vi Jens Wahlstedt att berätta om hur det såg ut under tidigt 1950-tal.

Text: Jens Wahlstedt

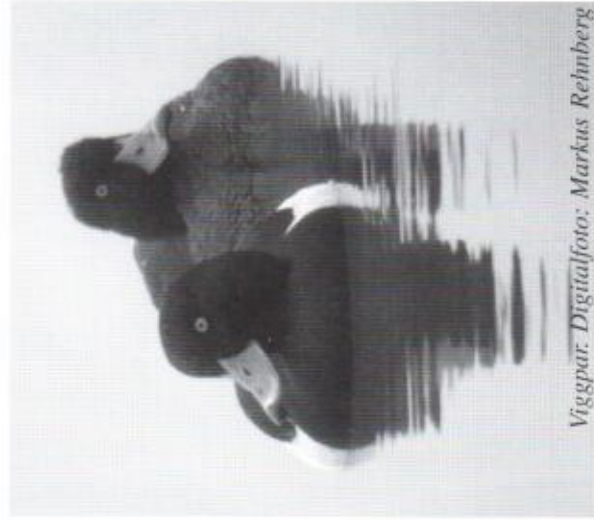
För en tid sedan fick höra av Torbjörn Hegedus att det fanns vissa planer att restaurera Ångsjön några mil SO om Västerås. Han undrade därför om jag hade kvar några tidiga dagboksanteckningar från denna slättfågelsjö innan den blev igenvuxen av vassar.

Ångsjön var en idyllisk plats i början av 1950-talet, dit jag cyklade ibland när jag inte var upplagen med Askövikens och norra Västmanland. Från berget söder om sjön hade man en god utsikt över klarvattenspegeln som redan då var omgiven av en krans av vassbälten. Namnet Ångsjön var mycket betecknande- under vissa försommarmorgnar steg en väldig pelare av dimma rakt upp från sjön medan morgonsolen lyste över det kringliggande kulturlandskapet.

Här följer några av mina dagboksanteckningar från början av 1950-talet. Med tanke på att sjön idag är helt igenvuxen, var det faktiskt ett förvånansvärt rikt fågelliv.

14 april 1952

Väckert och varmt sommarväder, hela sjön har blivit isfri. Mängder av solhöns låg ute på vattnet, ca 500 skrattnäsar, 10-12 grätrutar samt några fisknäsar. Vidare fanns ett 40-50 tal gräsänder, 9 viggpar och 2 knippar. Ett par bruna kärnhökar höll till ute i vassen. En fiskgjuse fiskade i sjön, och från vassarna hördes tre vattenrallar, fyra skogssnäppor, enkelbeckasiner och nyanlända sävsångare.

Viggpar. Digitalfoto: Markus Rehnberg

Er kikar- och klädesleverantör i Västmanland

Vi lagerhåller modeller från b.l.a. följande fabriker

SWAROVSKI
O P T I K

BAUSCH
& LOMB

ZENITH

KIKARE

PRECISION-SKARPA-KVALITET

www.fjallraven.com

HMK i Västerås

Hylsv. 4

721 30 VÄSTERÅS

021-381390

www.hmk.nu

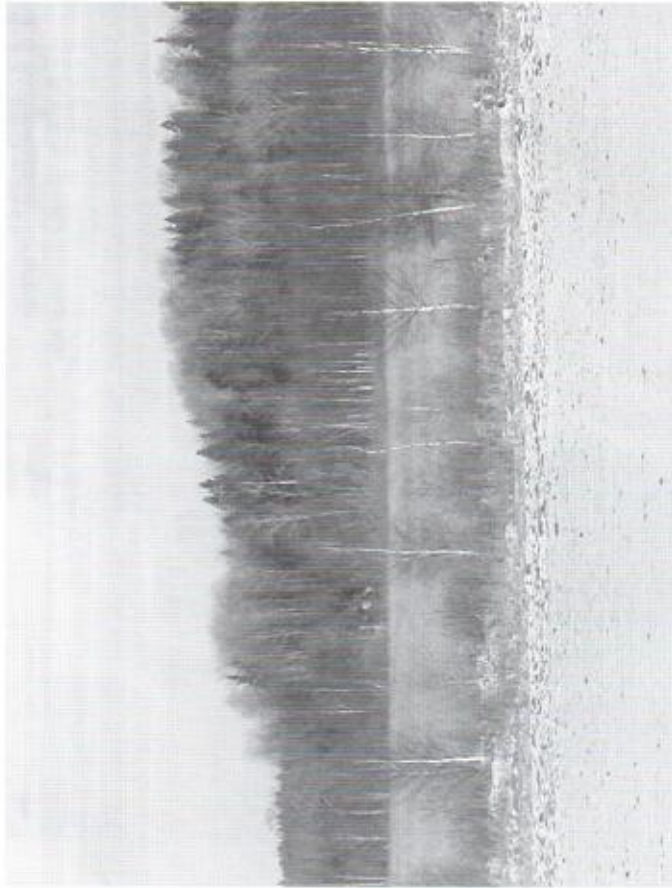
hmk@swipnet.se

**Vi finns i
Kopparlunden
mittemot
SILVAN
byggvaruhus**

29-30 maj 1952

Övernattade vid Ångsjön uppe på berget vid sjöns östsida. Vid 22-tiden sågs en hel del änder på sjön, bland annat 40-50 gräsänder, 30-40 krickor, 20 brunänder och några viggår. Två grönbenor spelade över sjön, en morkulla sträckte i skymningen och både orrrar och rapphöns spelade söder om sjön. En nattskärra surrade över vassen efter sjöns västra långsida, samtidigt som en rörhöna kacklade på samma plats. Flera kattugglor tjoade i natten, och från det avlägsna Geddesholm hördes en rördrom tuta. I gryningen blev det ny fart på nattskärren som surrade oavbrutet i en timmes tid, och orrrarna spelade för fullt. Fyra jämsparvar började sjunga, liksom björktrastar och gök hörde till de första fågelstämmorna.

Under förmiddagen sågs en ruvande knölsvan i sjöns norra ände, två duvhökar lekte över berget på östsidan och jag fann bo av både större hackspett och ornmvråk. Av vadare sågs 5-6 enkelbeckasiner, 2-3 gluttsnäppor och några grönbenor. Dessutom dominerades sjön av 30-35 gråtutrar.

Höjden vid Ångsjön var tidigare utsiktsplats över sjön nu gör sly och annan växtlighet att sikten från höjden är minimal under vår och sommar.

Foto: Torbjörn Hegedås

7 september 1952

Kom till Ångsjön Med Carl-Ingvar Granqvist vid 13-tiden, i halvklart och svalt septemberväder. Flera ornmvråkar drog söderut över sjön, liksom 33 tranor mot SV. Två blåhakar höll till i vassen vid nordöstra änden-en hane och en hona. Våldiga mängder av back-, hus och ladusvalor sträckte oupphörligt över sjön, liksom flockar av blådurvor och ringduvor samt kajor. Klarvattenspegeln var nu mycket begränsad av sommarvassen, men vi såg ändå ett hundratal gräsänder och ett trettioatal krickor.

5 juni 1953

Kom med cykel till Ångsjön vid midnatt. Direkt vid ankomsten hörde jag en sjungande gräshoppsångare (Anm.: som vid denna tid var mycket sällsynt i Mälardalen!) i de yttersta buskskären vid vasskanten. Jag kunde lyssna till den surrande sången, som påminde om en liten elektrisk klocka, mellan kl 00:45 och 02:30- som närmast på två meters håll i fullt dagsljus. Resten av morgonen gav ej mycket vid Ångsjön. Ornmvråk och tornfalk enda rovfåglar, och i vassarna sjöng rörsångare och sävsångare. På sjön låg gråtutrar, krickor och gräsänder, och två rådjur studerades på nära håll på ångarna söder om Ångsjön.

Ångsjön februari 2004. Sjön är idag helt igenvuxen med vass och även björkar vadtrar in.

Foto: Torbjörn Hegedås

15-16 juni 1953

Cyklade ner till Ångsjön strax före midnatt. Varmt och klart väder samt vindstilla. Kl 00:10 kunde jag lyssna till en plyttande vaktel vid Stockholmsvägen, strax före nedfarten till Geddeholm (Anm.: vakteln var mycket sällsynt den här tiden i Mälardalen!). Nära Ångsjön hörde jag både nattskärpa och hornuggleungar. Kom fram till sjön i gryningen kl 01:00 och hörde två sjungande gräshoppsångare i varsin buske på 30-40 meters avstånd från varandra. När jag försökte fotografera den ena hannen uppenbarade sig en hona i samma buske, varvid hannen tystnade en lång stund. På någon meters håll från mig klättrade honan ned för grenverket och försvann i det höga

gräset under busken. Strax därpå började hannen åter sjunga trevande. När jag lämnade gräshoppsångarna kl 04:15 satt bägge och sjöng för fullt i solen.

13 juli 1953

Kom ner till Ångsjön vid midnatt, ganska varmt, klart och svag vind. Vid framkomsten hörde jag en gräshoppsångare sjunga vid vägen, rullarna skrek för fullt ute i vassarna. Kl. 00:35-00:40 hörde en liten sumphöna med starka "skällande" lockrop utifrån södra vassen. Lättena var mycket starka och kunde höras ända upp till vägen vid Kusta gård. Ännu längre efter gryningen uppfattades de starkt och klart ända till gårdarna vid västra änden av sjön. (Anm.: Låtet var ett hanlätet av liten sumphöna vilket jag senare fick bekräftat vid Hjalstaviken och Grystaviken. Samma månad hade vi två honor av liten sumphöna vid Askövik, med drillande honlätet - som jag också kunde förevisa för Erik Rosenberg). I gryningen hördes både nattskärpa och gräshoppsångare surra samtidigt vid norra sjöändan. De bägge gräshoppsångarna surrade samtidigt vid norra sjöändan. De bägge gräshoppsångarna utförde också revirstrider. Dessutom iaktogs en gräshoppsångare med mat i näbben där jag tidigare sett en hona den 16 juni.

16-17 juli 1953

Kom till Ångsjön vid 22-tiden. Ganska varmt, mulet och några regnskurar. Gräshoppsångarna sjöng i de vanliga buskagen. Tillbringade natten på en brygga ute i norra vassen. Tyvärr hördes inte någon liten sumphöna denna natt, bara sträckande drillsnäppor, skogssnäppor och grönbenor, samt mängder av rörsångare och sävsångare. I gryningen fiskade en fiskgjuse i sjön. Sökte förgäves efter gräshoppsångarens bo, fann däremot flera bon av törnsångare och sävsångare.

18-19 juli 1953

Kom ner till Ångsjön med Rolf och Bo Kumlin för att visa på den lilla sumphönan. Den hördes dock inte på hela natten. Sträckande vattenrall hördes, och mycket rall hördes i vassarna. Grönbenor, skogssnäppor och drillsnäppor sträckte under hela natten. I gryningen sjöng gräshoppsångaren långt ute i vassen.

11 maj 1954

Anlände till Ångsjön i halvstjulen på kvällen. En stor duvhök kom sträckande över sjön i kvällsolen, med ett nyfångat byte i klorna. Mängder av sjöfåglar var på vingar över sjön. Duvhöken for upp mot berget där den landade med sitt byte. Mycket grönbenor i vasslagunerna, och tre glutt-snäppor anlände i skymningen. Vattenrall hördes, och ett 15-tal kräckor låg på vattnet vid bryggan. Kaffebrasa på berget, röd kvällshimmel och nästan fullmåne. Parningsspel av kattuggla, hannen ropade och honan svarade. Flock av sjöorrar sträckte österut i 23-tiden. Efter mörkets inbrott hördes en småflikig sumphöna med enstaka visslingar ute i vassen. Senare under natten hördes mängder av sjöorrar sträcka mot natthimlen i östlig riktning, med starka lockläten som "radiosig-naler".

Din kikarspecialist i MÄLARDALEN

ZENITH
KIKARE

m.m. m.m.

A-FOTO

STOR GATAN 5 ÖREBRO TEL 019-14 30 40 FAX 019-10 88 28 www.a-foto.se

STOR GATAN 5 ÖREBRO TEL 019-14 30 40 FAX 019-10 88 28 www.a-foto.se